

ΔΑΦΝΗ ΣΟΥΜΑΝ

νόκκινο καλοκαίρι

ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

Μια Τουρκάλα,
ένας Έλληνας,
δυο ζωές
που θα αλλάξουν
για πάντα.

ΤΙΤΛΟΣ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟΥ: ΥΑΖ ΣΙΣΑΓΙ
ΤΙΤΛΟΣ ΒΙΒΛΙΟΥ: **Κόκκινο καλοκαίρι**
ΣΥΓΓΡΑΦΕΑΣ: Defne Suman
ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ: Θάνος Ζαράγκαλης
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ – ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΚΕΙΜΕΝΟΥ: Κατερίνα Δουρίδα
ΣΥΝΘΕΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Eda Ayhangil
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΟΠΟΙΗΣΗ: Ραλλού Ρουχωτά

© Defne Suman, 2016
© Φωτογραφιών εξωφύλλου: Monica Duran/EyeEm/Getty Images
© ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε., Αθήνα 2017

Πρώτη έκδοση: Νοέμβριος 2017

Έντυπη έκδοση ISBN 978-618-01-2166-7
Ηλεκτρονική έκδοση ISBN 978-618-01-2167-4

Τυπώθηκε στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε χαρτί ελεύθερο χημικών ουσιών, προερχόμενο αποκλειστικά και μόνο από δάση που καλλιεργούνται για την παραγωγή χαρτιού.

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού Νόμου (Ν. 2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής αδείας του εκδότη κατά οποιονδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, διανομή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση, παρουσίαση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΨΥΧΟΓΙΟΣ Α.Ε.

Έδρα: Τατοίου 121, 144 52 Μεταμόρφωση
Βιβλιοπωλείο: Εμμ. Μπενάκη 13-15, 106 78 Αθήνα
Τηλ.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr
www.psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

PSICHOGIOS PUBLICATIONS S.A.

Head Office: 121, Tatoiou Str., 144 52 Metamorfossi, Greece
Bookstore: 13-15, Emm. Benaki Str., 106 78 Athens, Greece
Tel.: 2102804800 • fax: 2102819550 • e-mail: info@psychogios.gr
www.psychogios.gr • <http://blog.psychogios.gr>

ΔΑΦΝΗ ΣΟΥΜΑΝ

κόκκινο καλοκαίρι

Μετάφραση από τα τουρκικά:
Θάνος Ζαράγκαλης

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να απευθύνω τις θερμότερες ευχαριστίες μου στην Αγγελική Μέλλιου, που με την προσεκτική της ανάγνωση, τα σχόλια και τις υποδείξεις βελτίωσε σε μεγάλο βαθμό το ελληνικό κείμενο. Με την πείρα της σε θέματα συγκριτικής λογοτεχνίας ταίριαξε με τον καλύτερο τρόπο το αρχικό κείμενο στη νεοελληνική γλώσσα.

Η ΜΑΤΩΜΕΝΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

*Μ*ε τον Πέτρο συναντηθήκαμε για πρώτη φορά στη Ματωμένη Εκκλησία.

Ήταν δική του ιδέα. Εγώ νόμισα πως ήταν σύμπτωση. Η γιαγιά μου η Σαφινάζ, πριν από χρόνια, ζούσε σ' αυτή τη γειτονιά, σ' ένα πέτρινο τριώροφο κτίριο. Κι εμείς με τον πατέρα μου πηγαίναμε κάθε Σάββατο να την επισκεφθούμε. Η εκκλησία βρισκόταν ακριβώς απέναντι από το σπίτι. Όταν τραβούσα τις κουρτίνες και κοίταζα έξω, έβλεπα τον κόκκινο τρούλο της. Η πόρτα της εκκλησίας ήταν κρυμμένη σε κάποιο σημείο του σκεπασμένου με αγιόκλημα ψηλού τοίχου της. Και τις περισσότερες φορές ήταν κλειδωμένη. Έπρεπε κανείς να βρει τον Παυλή τον φύλακα για να την ανοίξει. Όταν ο Πέτρος μου πρότεινε να συναντηθούμε σε αυτήν την εκκλησία, συνεπαρμένη από τις παλιές αναμνήσεις, δέχτηκα χωρίς δεύτερη σκέψη.

Τελικά τίποτα δεν ήταν τυχαίο.

Ήταν ένα καλοκαιρινό βράδυ όπου ακόμα και τα φύλλα των δέντρων είχαν τσουρουφλιστεί από τη ζέστη και οι άκρες τους είχαν στρίψει προς τα μέσα. Το πευκόδασος στην Πρίγκηπο, όπου περνούσα τις διακοπές μου, είχε και οι φλόγες μέσα σε μια ώρα είχαν μετατρέψει σε έρημο τους καταπράσινους λόφους.

Ίδρωσα ανεβαίνοντας τον λόφο όπου βρισκόταν η εκκλησία και κοντοστάθηκα κάτω από τις συκιές των παιδικών μου χρόνων.

Στα χρόνια που δεν είχα περάσει από τη γειτονιά, τα δέντρα είχαν μεγαλώσει για τα καλά· τα χοντρά, ξερά φύλλα τους που τεντώνονταν προς τον ήλιο είχαν πάρει περίεργα σχήματα καθώς προβάλλαν ανάμεσα από τους τοίχους, τα σκαλοπάτια, τις παράγκες. Θύμωνα με τον εαυτό μου που μέσα στο κατακαλόκαιρο είχα προθυμοποιηθεί να κάνω πράγματα αχρείαστα. Δες και δεν είχα χρήματα, σαν κανέναν άφραγκος φοιτητή, κι αναλάμβανα την περιήγηση τουριστών στη γεμάτη υγρασία πόλη· άφηνα το σπίτι μου στο νησί που το φυσούσε συνεχώς το αεράκι, και τον άντρα μου που μου ετοιμάζε παγωμένες λεμονάδες με дуόσμο.

Ο Πέτρος Παράσχος που μου ζήτησε να συναντηθούμε μπροστά από τη Ματωμένη Εκκλησιά ήταν σκηνοθέτης ντοκιμαντέρ. Ήθελε να επισκεφθεί τις βυζαντινές εκκλησίες για ένα νέο φιλμ που επεξεργαζόταν στο μυαλό του. Ψάχνοντας κάποιον ιστορικό τέχνης για να τον συνοδέψει, βρήκε τυχαία το όνομά μου στο διαδίκτυο και με ρώτησε αν θα μπορούσα να τον ξεναγήσω. Εντάξει, το παραδέχομαι, ήταν περίεργη πρόταση. Έπρεπε να το υποψιαστώ εξαρχής. Πρώτα απ' όλα, εγώ δεν ήμουν καμιά γνωστή ιστορικός τέχνης που δημοσιεύει άρθρα σε διεθνή επιστημονικά περιοδικά· ακόμα και το ότι βρήκε το όνομά μου θα έπρεπε να με παραξενέψει. Σύμφωνα, ας πούμε ότι βρήκε τη μεταπτυχιακή μου εργασία σχετικά με τις εκκλησίες της τελευταίας περιόδου του Βυζαντίου. Μα δεν υποψιάστηκα τίποτε ούτε από τον τόνο που είχε η αλληλογραφία του, από το τολμηρό ύφος του γραψίματός του; Ήταν πολύ επίμονος, πολύ απαιτητικός, ακόμα και αυταρχικός. Για παράδειγμα, αφού ήταν δύσκολο να ταξιδεύω κάθε μέρα από την Πρίγκηπο στην Πόλη, μήπως να έκλεινε ένα δωμάτιο και για μένα στο ξενοδοχείο που έμενε για να κερδίζουμε χρόνο; Είχε λίγο χρόνο, αλλά αρκετά χρήματα ώστε να μπορεί να πληρώσει ένα δωμάτιο για μένα. Στις πόλεις όπου είχε μείνει προηγουμένως είχε κάνει παρόμοια συμφωνία με τους ξεναγούς και είχε μείνει πολύ ικανοποιημένος. Αν συμφωνούσα, θα με συναντούσε στις 19 Ιουλίου στις επτά το βράδυ μπροστά στη Ματωμένη Εκκλησιά.

Αχ, Μελικέ, αχ! Αγνόησες όλα τα σημάδια! Έκλεισες τα αυτιά στη φωνή μέσα σου που σου ψιθύριζε ότι η μοίρα σου εξαρτάται από τη συνάντησή σου μ' αυτόν τον ξένο και ακολουθώντας έναν στιγμιαίο ενθουσιασμό πήρες το βραδινό καράβι και πήγες στην Πόλη.

Ωστόσο, κάθε γυναίκα πρέπει να τρέφει την ψυχή της, πρέπει να την ανανεώνει με κάποιες μικρές περιπέτειες, έτσι δεν είναι; Ποτέ δεν αρκεί ένας μόνον άντρας.

Ποιος το είχε πει αυτό; Η Σαφινάζ μήπως;

Όχι. Εκείνο το βράδυ, καθώς ανέβαινα στη γειτονιά της γιαγιάς Σαφινάζ για να συναντήσω τον Πέτρο, δεν τα σκεφτόμουν όλα αυτά. Πρώτα απ' όλα δε θα απατούσα ξανά τον Σινάν. Έτσι είχα αποφασίσει. Είχα κουραστεί. Όχι μόνο να κρύβω τις μικροαταξίες μου, να κρύβομαι και να υπολογίζω λεπτομερώς την κάθε επόμενη κίνηση σαν να παίζω σκάκι, αλλά κυρίως από τους άντρες που, παρ' ότι με πλησίαζαν με το μότο «δεν έχω καμία προσδοκία», μετά από μια δυο συνεντεύξεις γινόντουσαν φορτικοί, θίγονταν και θύμωναν. Είχα κουραστεί από τις σχέσεις που, ενώ είχαμε συμφωνήσει πως θα τις βιώσουμε σαν δύο σώματα υπεράνω χρόνου και καθημερινότητας, αντί να με αλαφραίνουν και να με απελευθερώνουν, με βάραιναν. Είχα βαρεθεί πια τους καινούργιους έρωτες. Άλλωστε, και ο έρωτας είναι σαν την απόλαυση· χάνει την αξία του όσο επαναλαμβάνεται. Αν θα προέκυπτε κάτι καινούργιο, θα συνέβαινε μέσα μου, στο ίδιο μου το σπίτι. Τον επόμενο μήνα γινόμουν σαράντα χρόνων. Σ' αυτή την καινούργια περίοδο της ζωής μου θα ανακάλυπτα όχι πόσους άντρες μπορούσα να αποπλανήσω, αλλά το μυστήριο της πίστης και της αφοσίωσης.

Μάλιστα, εκείνο το πρωί, αντί –όπως πάντα, προτού ξυπνήσει ο Σινάν– να τρέξω στην αγορά, εκεί στον φούρνο του μπαρμπα-Νίκου, και να λύσω sudoku πίνοντας τσάι με κουλουράκια, περίμενα με το λευκό νυχτικό μου να ξυπνήσει ο άντρας μου. Ο μπαρμπα-Νίκος, επειδή γνώριζε τις πρωινές μου παραξενιές, άφηγε το τσάι με τα κουλουράκια στο τραπέζι δίπλα από το πα-

ράθυρο και δίχως να πει καλημέρα βυθιζόταν στον ήχο από το τρανζιστοράκι πίσω από το ταμείο. Αντιθέτως, ο Σινάν τα πρωινά ήταν ομιλητικός. Ξυπνούσε έχοντας στο μυαλό χιλιάδες εγκόσμιους και συμπαντικούς συλλογισμούς και, προτού ακόμα σηκώσει το κεφάλι από το μαξιλάρι, τους αράδιαζε σαν πολυβόλο.

Εγώ, πλέον, τα πρωινά θα άκουγα χαμογελαστή και γεμάτη υπομονή τις λαμπρές ιδέες του άντρα μου.

Το να τον εγκαταλείψω ήταν το τελευταίο πράγμα που σκεφτόμουν.

Το ίδιο και να ακολουθήσω τα ίχνη του πατέρα μου.

Ποτέ δεν είχε περάσει από το μυαλό μου να αναζητήσω τον πατέρα μου. Ούτε τις νύχτες της παιδικής μου ηλικίας που έκλαιγα κρυφά επειδή μου έλειπε, ούτε αργότερα στα εφηβικά μου χρόνια, όταν ένιωσα τη μυρωδιά του καθώς φιλούσα το αγόρι μου στην αποβάθρα με τα σπασμένα ξύλα που βυθιζόνταν στα σκοτεινά νερά του Βοσπόρου. Με εκείνη τη μυρωδιά, ένα κύμα φούσκωσε μέσα μου σαν να ήθελε να φθάσει την πανσέληνο, αλλά και τότε πάλι δεν αισθάνθηκα την ανάγκη να τρέξω από πίσω του για να μάθω γιατί, και χάρη ποιας άλλης ζωής μάς εγκατέλειψε. Για ποιον λόγο να την αισθανθώ τώρα; Είχαν κυλήσει από τότε είκοσι εννέα χρόνια. Εκείνο το πρωινό στο υπνοδωμάτιο που μύριζε καρδιά, στο ξύλινο αρχοντικό της Πριγκίπου που ανήκε στην οικογένεια της μαμάς μου, καθώς άκουγα ξαπλωμένη στο κρεβάτι την ανάσα του Σινάν, στις σκέψεις μου δεν υπήρχε ο πατέρας. Και γιατί να υπάρχει; Είχα κλείσει προ πολλού τα κιτάπια του Ορχάν Κουσί.

Το πρώτο πράγμα που πρόσεξα στον Πέτρο ήταν τα χείλη του. Μπροστά στην Κόκκινη Εκκλησιά ο Πέτρος με το χέρι σκέπαζε τα μάτια για να τα προφυλάξει από μια δεσμίδα φωτός, και προσπαθούσε να καταλάβει αν το άτομο που έστριψε στη γωνία ήμουν εγώ. Κάτω από τον καυτό καλοκαιρινό ουρανό τα χείλη του είχαν χρώμα έντονο τριανταφυλλί. Πολύ έντονο, πολύ τριανταφυλλί για έναν άντρα.

Παλικάρι, σκέφτηκα, απορώντας με τον εαυτό μου που η λέ-

ξη μού ήρθε ξαφνικά στα ελληνικά. *Βράζει το αίμα του, γι' αυτό τα χείλη του είναι σαν το βύσσινο.*

Χαμογέλασε όταν με γνώρισε. Όχι, δε χαμογέλασε. Γέλασε. Στα μελένια, πελώρια μάτια του αναβόσβησε ο ήλιος. Έτεινα το χέρι για χειραψία, το τράβηξε, και μ' αγκάλιασε. Ήταν πολύ δυνατός. Αγκάλιαστήκαμε σαν δύο φίλοι που είχαν να συναντηθούν χρόνια. Ήταν ένας ψηλός, πελώριος άντρας με φαρδεϊς ώμους. Το κεφάλι μου έφθανε μετά βίας στο στήθος του. Γιατί περιμένω οι μικρότερης από εμένα ηλικίας άντρες να είναι μικροκαμωμένοι; (Ναι, μαζί με τις φωτογραφίες του Πέτρου, είχα ψάξει στο διαδίκτυο και την ηλικία του!) Μήπως επειδή δεν μπορώ να αποδεχτώ τη δική μου ηλικία δεν μπορώ να φανταστώ ότι ο Πέτρος Παράσχος θα μπορούσε να είναι ένας πελώριος άντρας;

Όταν αποχωρίστηκαν τα κορμιά μας, ο Πέτρος έβαλε τα χέρια του στους ώμους μου και με κοίταξε κατάματα. Στο βλέμμα του υπήρχε κάτι το επίμονο.

Η καρδιά μου άρχισε να χτυπά δυνατά.

«Να αρχίσουμε αμέσως; Έχω να σε ρωτήσω πολλά πράγματα».

Μιλούσε βιαστικά, αλλά με καθαρή αγγλική προφορά. Απόρησα. Διότι κατά τη διάρκεια της αλληλογραφίας μας τον φανταζόμουν να μιλά τα αγγλικά με έντονη ελληνική προφορά.

Ήμασταν τυχεροί, γιατί η πόρτα της εκκλησίας ήταν ανοιχτή. Ξαφνιάστηκα, διότι, εάν ζούσε ο Παυλής, ο φύλακας, δε θα άφηνε ποτέ την πόρτα ανοιχτή. Επίσης, δεν υπήρχε ίχνος από το αγιόκλημα που έκρυβε την πόρτα που βρισκόταν καταμεσής του ψηλού τοίχου. Μπήκαμε ο ένας πίσω από τον άλλον στην αφρόντιστη αυλή της εκκλησίας. Ένας δροσερός αέρας έγλειψε το πρόσωπό μας, λες και ο καυτός ήλιος που έκαιγε τα πάντα έξω δεν είχε κάνει τον κόπο να έρθει εδώ. Σε μια σκιερή γωνιά στεκόταν ένα παλιό, τρίκυκλο ποδήλατο. Ακριβώς δίπλα του βρισκόταν ένα ξερό πηγάδι με χορταριασμένο κάλυμμα. Στα μαυρισμένα, χαλαρά σχοινιά για το άπλωμα των ρούχων που κρέμονταν ανάμεσα στους τοίχους κάθονταν μύγες.

Ο Πέτρος δε χασομέρησε στην αυλή. Έσπρωξε την πόρτα με τα τζαμωτά φύλλα και μπήκε στην εκκλησία. Τον ακολούθησα. Από τον πολυέλαιο της οροφής έπεφτε πάνω στο κόκκινο χαλί ένα εντυπωσιακά αστραφτερό φως. Από την πλευρά του εικονοστασίου υψωνόταν ένας λεπτός καπνός από θυμίαμα ενώ μπροστά από το ιερό ήταν αναμμένα δύο κεριά. Αναρωτήθηκα ποιος και για ποιον σκοπό είχε ανάψει τον πολυέλαιο και τα κεριά, αφού δε γινόταν πλέον λειτουργία. Ο Πέτρος πλησίασε το ιερό. Έκανε τον σταυρό του ενώνοντας τα τρία δάχτυλα του δεξιού χεριού και μετά έσκυψε και φίλησε το εικόνισμα της Παναγίας που ήταν πάνω στο καλυμμένο με λευκό, χρυσοποίκιλτο σκέπασμα τραπέζι. Σταθήκαμε όρθιοι πάνω στο φθαρμένο κόκκινο χαλί κάτω από το καλοσυνάτο βλέμμα των αγίων. Έσκυψε στο αντί μου και μου ψιθύρισε:

«Θέλω να τα μάθω όλα».

Σήκωσα το κεφάλι και τον κοίταξα στο πρόσωπο. Σε αντίθεση με το πελώριο σώμα και το δυνατό σαγόνι του, αυτό που έβλεπα ήταν ένα παιδικό πρόσωπο. Όταν χαμογέλασε, φάνηκαν τα άσπρα, ίσια δόντια του.

«Τα σχετικά με την εκκλησία, φυσικά».

Ένα πονηρό φως άστραψε στα μάτια του.

Αίφνης ένιωσα σαν μαθήτριά που δεν είχε προετοιμαστεί για το μάθημά της και πράγματι, έτσι ήταν. Είχαν περάσει πάνω από δέκα χρόνια από την ημέρα που είχα υποστηρίξει τη μεταπτυχιακή μου εργασία. Ήξερα, βέβαια, ότι υπήρχαν διάσπαρτα διάφορα γεωμετρικά σύμβολα στην αρχιτεκτονική της εκκλησίας και τεχνάσματα στη σειρά τοποθέτησης των ασημένιων κορνιζών των αγίων που κρέμονταν στους τοίχους, τα οποία θα μπορούσαν να ανακαλύψουν μονάχα οι πιστοί που λατρεύουν να λύνουν μυστήρια, όμως ποια ήταν άραγε τα χαρακτηριστικά που έκαναν τη Ματωμένη Εκκλησιά να ξεχωρίζει από τις άλλες; Δεν μπορούσα να θυμηθώ.

Υπήρχε η Μαρία των Μογγόλων, φυσικά· η νόθος κόρη του αυτοκράτορα που είχε σταλεί στην Περσία να παντρευτεί τον

ηγεμόνα Χουλαγκού. Η Μαρία δεν πρόλαβε να γνωρίσει ποτέ τον άντρα της, μια και ο Χουλαγκού πέθανε ενώ εκείνη ήταν ακόμα στον δρόμο, γι' αυτό παντρεύτηκε τον θετό του γιο· και όταν κι εκείνος πέθανε, επέστρεψε στην Κωνσταντινούπολη και μετέτρεψε αυτόν τον ναό σε μοναστήρι όπου ασκήτευαν γυναίκες, με την ονομασία «Παναγία Μουχλιώτισσα».

Η εκκλησία είχε μεγάλη σημασία για την ορθόδοξη κοινότητα. Ήταν η μόνη βυζαντινή εκκλησία για την οποία ο Μωάμεθ ο Πορθητής εξέδωσε φιρμάνι με το οποίο όριζε οι πόρτες της να μένουν για πάντα ανοιχτές για τους χριστιανούς και να μη μετατραπεί ποτέ σε τζαμί· κι αυτό, γιατί λυπήθηκε πολύ όταν οι στρατιώτες του σφαγίασαν τα γυναικόπαιδα που είχαν καταφύγει εκεί. Εξαιτίας εκείνης της σφαγής, ο λαός την ονόμασε «Ματωμένη Εκκλησιά». Στον τοίχο της ήταν ακόμα κρεμασμένο το φιρμάνι του Πορθητή.

Όμως, αυτά ήταν άλλωστε πράγματα γνωστά σε κάθε χριστιανό που ενδιαφερόταν για την ιστορία· και ο Πέτρος θα μπορούσε να βρει αυτές τις πληροφορίες όποια εγκυκλοπαίδεια κι αν άνοιγε. Ήταν βέβαιο ότι θα ζητούσε από εμένα περισσότερα. Προσπάθησα γρήγορα να θυμηθώ κάτι πρωτότυπο για την εκκλησία, αλλά θαρρείς πως είχε αδειάσει το μυαλό μου.

Το ρολόι πίσω από το ιερό χτύπησε επτά φορές. Δεν ξέρω αν ήταν από τη ζέστη ή τη μυρωδιά του θυμιάματος, μα ξαφνικά ένιωσα ζαλάδα. Απομακρύνθηκα από τον Πέτρο και σωριάστηκα σ' ένα από τα σκονισμένα στασίδια που ήταν στη σειρά, παράλληλα με τον τοίχο. Θα πρέπει να υπήρχαν και άλλα ρολόγια σε σημεία της εκκλησίας που δε βλέπαμε, διότι τα χτυπήματα των ρολογιών που ηχούσαν μέσα στο κεφάλι μου δεν έλεγαν να σταματήσουν. Θυμήθηκα τα ρολόγια της Σαφινάξ· τα ρολόγια της αγαπημένης μου γιαγιάς ήταν ακριβώς έτσι: ηχούσαν όλα μαζί σαν συγχορδία. Έλυσα το λαστιχάκι από τα μαλλιά μου και τα άφησα να χυθούν λυτά, ελεύθερα. Τα ατίθασα μαλλιά, σαν μια μαύρη, σγουρή κουρτίνα, έκρυψαν το πρόσωπό μου.

Ο Πέτρος πλησίασε αθόρυβα και κάθισε δίπλα μου.

Τώρα, αντί για την εκκλησία, να του μιλούσα για τα ρολόγια στο σπίτι της γιαγιάς μου; Να του έλεγα: «Πέτρο, τα ρολόγια της Σαφινάς ήταν παντού. Δεν υπερβάλλω. Σε κάθε όροφο εκείνου του πέτρινου, παλιού σπιτιού, στο σαλόνι, την κουζίνα, τον διάδρομο, το κελάρι, ακόμα και στον τοίχο του ξεχασμένου, μισοφωτισμένου κήπου, στη σκιά της ξερής συκιάς ήταν κρεμασμένο ένα ρολόι· και –το πιστεύεις;– όλα, μα όλα, ακόμα και του κήπου, δούλευαν στην εντέλεια· και ακόμα κι αν είχαν διαφορά λίγων δευτερολέπτων, χτυπούσαν στην αρχή κάθε ώρας με θόρυβο που συγκλόνιζε και τους τρεις ορόφους μαζί».

Σταμάτα τις ανοησίες, Μελικέ! Τι τον νοιάζουν τον άνθρωπο τα ρολόγια του σπιτιού της μουρλαμένης γιαγιάς σου; Συγκεντρώσου! Σκέψου την εκκλησία. Στην ανατολική πλευρά υπάρχει ένα σπουδαίο ψηφιδωτό. Αυτό προσπάθησε να θυμηθείς. Συμπεριφέρσου επαγγελματικά. Υπήρχε ένα ψηφιδωτό ακόμα στο οποίο η Μαρία των Μογγόλων ζητά από τον Χριστό ελεημοσύνη για την ανθρωπότητα. Αυτό δεν ήταν εδώ. Αλλά πού ήταν; Σκέψου, Μελικέ, σκέψου! Βρίσκεσαι στην Κωνσταντινούπολη για δουλειά, μην το ξεχνάς.

Τίναξα πίσω τα μαλλιά και όρθωσα την πλάτη μου. Ένιωθα το βλέμμα του Πέτρου πάνω μου. Αυτό μου προκαλούσε συγχρόνως και ευχαρίστηση και ενόχληση. Άραγε, γιατί έχω την αίσθηση ότι γνωρίζω αυτόν τον άντρα εδώ και πολύ καιρό; Μου θυμίζει μήπως κάποιον; Όταν αντί να κάνει χειραψία με τράβηξε και μ' αγκάλιασε, η οικειότητα που ένιωσα ακουμπώντας το κεφάλι μου στο πελώριο στήθος του ήταν διαφορετική από την έξαψη που αισθάνομαι όταν αγκαλιάζω ξένους άντρες. Από τον απέναντι τοίχο η Μαρία των Μογγόλων μας κοίταζε μέσα από το χρυσοποίκιλτο κάδρο της. Δίχως να τραβήξω το βλέμμα μου από τα μελαγχολικά της μάτια, είπα:

«Σύμφωνα με κάποιον θρύλο, κάτω από την εκκλησία υπάρχουν σήραγγες που οδηγούν σε υπόγειες στοές· λαβύρινθοι από εδώ μέχρι την Αγία Σοφία, ή ακόμα και τη θάλασσα. Σε περίπτωση πολιορκίας, οι άνθρωποι θα διέφευγαν από δω».

Ο Πέτρος στράφηκε προς το μέρος μου. Το βλέμμα του έκανε βόλτες στο πρόσωπό μου δίχως συστολή. Η ματιά του με τάραξε.

«Πώς το ξέρεις;»

Αλήθεια, πώς μου ήρθαν τώρα όλα αυτά; Ενώ υπήρχαν τόσες πληροφορίες επιστημονικού περιεχομένου, γιατί ξεκίνησα την ξενάγηση με έναν θρύλο; Κι από την άλλη, γιατί μιλούσαμε ψιθυριστά; Αφού δεν υπήρχε κανείς άλλος στην εκκλησία. Ή μήπως υπήρχε; Το ποδήλατο που είδα στον κήπο, το χορταριασμένο κάλυμμα του πηγαδιού, τα λερωμένα σχοινιά για το άπλωμα των ρούχων, ο Παυλής ο φύλακας που αιφνιδίως ζωντάνεψε στη μνήμη μου μετά από τόσα χρόνια... Από πού είχαν προκύψει τώρα όλες αυτές οι αναμνήσεις, τα ρολόγια, η Σαφινάζ; Όσο θυμόμουν, τα αντικείμενα γύρω μου έρχονταν καταπάνω μου σαν φαντάσματα. Ακούμπησα το κεφάλι στον τοίχο πίσω μου και μουρμούρισα:

«Είχα έρθει παλιά, πολύ παλιά σ' αυτή την εκκλησία, και τότε μου τα είχε αφηγηθεί ο φύλακας».

Ο Πέτρος κούνησε το κεφάλι. Δε ρώτησε τίποτε άλλο. Έκλεισε τα μάτια. Για αρκετή ώρα καθίσαμε σιωπηλοί στα ξύλινα στασίδια της δροσερής εκκλησίας, σαν τους μοναχούς που διαλογίζονται.

Η ΚΟΚΚΙΝΗ ΠΛΑΤΕΙΑ

Ήταν το τέλος μιας χιονισμένης, συννεφιασμένης μαρτιάτικης ημέρας. Πιασμένες χέρι χέρι, είχαμε έρθει περπατώντας σ' αυτή την εκκλησία με τη Σαφινάζ και ανάψαμε κερί. Ήμουν οκτώ ετών.

Η Σαφινάζ, αφού άναψε τα κεριά, κάθισε σ' ένα στασίδι στο πίσω μέρος της εκκλησίας κι έκλεισε τα μάτια ενώ ο Παυλής ο φύλακας, περιφερόμενος ανάμεσα στις εικόνες, μου μίλησε για τις σήραγγες που ξεκινούσαν από το υπόγειο της εκκλησίας κι έφθαναν μέχρι τη θάλασσα. Ταυτόχρονα μου ψιθύρισε στο αυτί ότι η γιαγιά είχε μαγικές ικανότητες.

Τελικά, εκείνο το βράδυ θα ήταν το τελευταίο που θα περνούσα με τη γιαγιά.

Δεν το ήξερα.

Επειδή χιόνιζε, ήταν ίσως λίγο διαφορετικό, αλλά μολταυτά ήταν ένα συνηθισμένο Σάββατο. Όταν το μεσημέρι επιστρέψαμε από το σχολείο μαζί με τη μαμά, τον μεγαλύτερό μου αδερφό Τζεμ και τον μπαμπά μου, φάγαμε στη φωτεινή κουζίνα του διαμερίσματός μας στον Γαλατά. Μετά η μαμά πήγε τον Τζεμ στους γονείς της, στην περιοχή Χάρμπιγε, κι εγώ με τον μπαμπά πήραμε τον δρόμο για τη μητέρα του, τη γιαγιά Σαφινάζ. Εκεί θα κοιμόμουν τη νύχτα. Από τότε που θυμάμαι τον εαυτό μου, αυτό ήταν το πρόγραμμα του Σαββάτου. Μέχρι το μεσημέρι scho-

λείο, και μετά το ένα παιδί στη μια γιαγιά και το άλλο στην άλλη· και οι γονείς μας στο κέντρο διασκέδασης Τσατί, ή στο Τσαί για γλέντι με φίλους που δεν είχαν παιδιά.

Έκανε πολύ κρύο. Με το παγωμένο χέρι μου στην παλάμη του μπαμπά, καθώς κατηφορίζαμε από τον λιθόστρωτο δρόμο μας προς τη μικρή πλατεία με τον πύργο κι από εκεί από τα στριμωγμένα ανάμεσα στα παλιά σπίτια μαρμαρίνα σκαλοπάτια προς την προκυμαία, μπορούσα να δω τα χνότα που έβγαιναν από το στόμα μας. Όταν επιβιβαστήκαμε στη βάρκα που γλιστρούσε και χανόταν αθόρυβα στα γκριζα νερά του Κεράτιου, έχωσα τα χέρια μου στην τσέπη του παλτού του μπαμπά.

Η απέναντι ακτή στην οποία μας οδηγούσε ο ηλικιωμένος βαρκάρης με τα τσακίρικα μάτια μού φαινόταν πάντα σαν ένας άλλος κόσμος· μια μαγική χώρα που στα δρομάκια της αντιλάλουν παράξενες φωνές. Κι εκείνη την ημέρα, μόλις πάτησα το πόδι μου στην ακτή, είχα την αίσθηση ότι βρεθήκαμε σε χρόνο κρυμμένο πίσω από αραχνοϋφαντες κουρτίνες. Το χέρι του μπαμπά που έσφιγγε την παλάμη μου ζωήρεψε κι ένα χαμόγελο που δεν μπορούσε να το κρύψει ούτε το μουστάκι του έκανε την εμφάνισή του. Έτσι γινόταν πάντοτε τα Σάββατα που πηγαίναμε να επισκεφθούμε τη μητέρα του.

Χέρι χέρι φθάσαμε στην αγορά. Καθώς περνούσαμε μπροστά από το καφενείο, οι ηλικιωμένοι θαμώνες χτύπησαν το τζάμι.

«Ορχάν, πού είσαι παιδί μου;»

«Άσε το κοριτσάκι* κι έλα να παίξουμε μια παρτίδα τάβλι, βρε!»

Τους γνώριζα αυτούς τους παππούδες. Όταν πηγαίναμε στην αγορά με τη Σαφινάζ, τη χαιρετούσαν αγγίζοντας την άκρη του καπέλου τους. Η γιαγιά ήταν δασκάλα ζωγραφικής στο σχολείο που ήταν κτισμένο στον λόφο. Δίδασκε και στο τμήμα θηλέων και στο τμήμα αρρένων του λυκείου και οι κάτοικοι της γειτονιάς τη

* Τις λέξεις που είναι γραμμένες με πλάγια η συγγραφέας τις έγραψε στα ελληνικά.

σέβονταν πολύ. Μερικοί θαμώνες του καφεeneίου όταν έβλεπαν να περνάει η Σαφινάζ έβγαιναν έξω και κρατώντας το καπέλο στο χέρι αντάλλασσαν μερικές κουβέντες. Και πάντα είχαν βάσανα. Με κοίταζαν με θλιμμένο ύφος κι αναστέναζαν συνεχώς. Εγώ ήμουν το κοριτσάκι που έλεγαν. Όταν όμως έβλεπαν τον μπαμπά ήταν εύθυμοι. Εκείνη την ημέρα ο Ηλίας ο ζαχαροπλάστης βγήκε με το ταψί στο χέρι στο κατώφλι του καταστήματος και επίμονα μας καλούσε μέσα.

«Παιδί μου Ορχάν, καλωσήρθατε. Χαίρομαι που σας βλέπω. Δεσποινίς, θέλεις κανένα κουλουράκι; Έχουμε και λεμονάδα, αν το επιτρέπει ο μπαμπάς σου. Όμως είναι κρύα. Μόλις βγήκε από τον φούρνο το τσουρέκι. Να σας προσφέρω λίγο;»

Εκείνη την ημέρα ο μπαμπάς ήταν βιαστικός. Είπε στα πεταχτά μερικές κουβέντες στον κυρ Ηλία και με τράβηξε προς την απότομη ανηφοριά. Οι γιαγιάδες που κάθονταν στα σκαλοπάτια μπροστά στην πόρτα του σπιτιού τους αψηφώντας το κρύο την ώρα που περνούσαμε από μπροστά τους μουρμούριζαν μερικές ακατάληπτες λέξεις με το ξεδοντιασμένο τους στόμα. Τα ρούχα τους, που ήταν κρεμασμένα στα τεντωμένα σχοινιά ανάμεσα στα σπίτια με τις στενές μετώπες και τους εξώστες, ήταν πάντοτε παλιά, πάντοτε μαύρα. Γιατί άραγε; Θέλησα να ρωτήσω τον μπαμπά, αλλά περπατούσε πολύ γρήγορα. Ανεβαίνοντας τα σκαλοπάτια είχα λαχανιάσει να τον προλάβω. Το κρύο μαστίγωνε τα μάγουλά μου και η μυρωδιά του κάρβουνου έκαιγε τον λαιμό μου. Το είχα καταλάβει: αυτό που τον απασχολούσε ήταν να με παραδώσει στη μητέρα του μια ώρα αρχύτερα και να επιστρέψει στον Γαλατά. Ένωσα ένα σφίξιμο στην καρδιά. Γιατί δεν έμενε μαζί μας; Εκείνο το βράδυ δε θα έβγαιναν με τη μαμά. Το ήξερα. Το είχα ακούσει.

Όμως, όταν έπειτα είδα τη γιαγιά μου με τις μαγικές ικανότητες στην κορυφή της ανηφοριάς, όλες μου οι σκοτούρες διαλύθηκαν. Η Σαφινάζ μας περίμενε μπροστά στον τοίχο του σχολείου μέσα στο γκριζο της παλτό με τον γούνινο γιακά. Είχε βάλει πάλι εκείνο το παλιομοδίτικο καπέλο· έμοιαζε με σκου-

φάκι κολύμβησης, αλλά είχε χρώμα ανοιχτό καφέ και ήταν πολύ μαλακό. Στην άκρη είχε κεντητά λουλούδια. Έτσι ψηλή, αδύνατη, και με πάλλευκη επιδερμίδα όπως ήταν, μου θύμιζε άγαλμα από άλλες εποχές.

Σαφινάζ Κουσί. Η γιαγιά μου με τις μαγικές ικανότητες...

Ο μπαμπάς είχε εκνευριστεί. Το είχα καταλάβει από τον αναστεναγμό του. Καθώς άρχισε να μιλάει, από το στόμα του έβγαιναν άσπρα χνότα.

«Μητέρα, γιατί βγήκες έξω μ' αυτό το κρύο; Θα κρυολογήσεις. Πόση ώρα περιμένεις εδώ;»

Η Σαφινάζ δεν απάντησε. Δε μιλούσε αν δε χρειαζόταν. Ο μπαμπάς γονάτισε, φίλησε τα μάγουλά μου και μου ψιθύρισε στο αυτί:

«Τη γιαγιά σου και τα μάτια σου, Μελαϊκέ μου. Πρόσεξε να μην κάνει καμιά τρέλα!»

Τα μαύρα σύννεφα πλησίασαν τις στέγες, σκοτείνιασε ξαφνικά. Καθώς σηκωνόταν όρθιος έτριξαν τα γόνατά του.

«Μητέρα, έχουν παγώσει τα μάγουλα του παιδιού. Πηγαίνετε γρήγορα σπίτι. Έλα να σε φιλήσω κι εσένα. Έχω τον νου μου σ' εσένα συνέχεια. Ολομόναχη στο σπίτι με τη σόμπα... Σκέφτηκες καθόλου για το διαμέρισμα που λέγαμε; Στο Γκαϊ-ρέπτεπε φτιάχνουν νέα κτίρια: μοντέρνα, με καλοριφέρ. Οι συνάδελφοι από το κολέγιο της Πιραγιέ χανούμ* πήραν κιόλας από ένα διαμέρισμα. Θα ζείτε όλοι μαζί στην ίδια πολυκατοικία...»

Η Σαφινάζ σήκωσε τα λεπτά της φρύδια, αλλά δεν είπε τίποτα. Ο μπαμπάς μου, που ήξερε το πείσμα της μητέρας του, γέλασε· και τότε φάνηκαν τα λευκά του δόντια που σχημάτιζαν αντίθεση με το μαύρο του μουστάκι. Γέλασα κι εγώ. Για να μην καταλάβει ο μπαμπάς μου πόσο κρύωνα, έτρεξα κι έχωσα τα χέρια μες στα γάντια της Σαφινάζ. Τα μαύρα, δερμάτινα γάντια της ήταν πολύ απαλά.

* Κυρία στα τουρκικά.

Η πόλη που βλέπαμε από ψηλά εξαφανιζόταν πίσω από ένα λευκό πέπλο. Σε λίγο πάνω στον κόσμο δε θα υπήρχε τίποτε άλλο παρά μονάχα ο λόφος όπου στεκόμασταν· κι εμείς θα μέναμε στριμωγμένοι στη μικρούτσικη πλατεία του λόφου, όπως στην Κιβωτό του Νώε τα ζώα στο όρος Αραράτ. Η πλατεία ουσιαστικά ήταν ένας μικρός χώρος αποτελούμενος από το Γυμνάσιο Θηλέων, ένα εγκαταλειμμένο κτίριο μ' ένα χρωματιστό τζάμι σ' ένα από τα παράθυρά του, και την Κόκκινη Εκκλησία· και πίσω ακριβώς από την εκκλησία υψωνόταν σαν κάστρο το Γυμνάσιο Αρρένων. Κι εκείνο ήταν κόκκινο. Είχα βαφτίσει τον χώρο «κόκκινη πλατεία». Η κόκκινη πλατεία μιας άλλης εποχής. Δεν ήταν μόνο το σπίτι της Σαφινάζ μαγικό με το τικ τακ των ρολογιών που ηχούσε σαν σφυγμός· ήταν και η γειτονιά της μαγική.

Γύρισα και κοίταξα τα πέτρινα σκαλοπάτια που απλώνονταν παράλληλα με τον τοίχο του Γυμνασίου Θηλέων. Τα σκαλοπάτια ένα ένα χάνονταν από τη γη.

«Μπαμπά, μη φεύγεις!» φώναξα τρομαγμένη.

«Πρέπει να φύγω, ομορφούλα μου. Τώρα εσύ και η γιαγιά πηγαίνετε σπίτι, άντε. Ανάψτε τη σόμπα, ψήστε κάστανα· παίξτε με τη Μαύρη».

Είχε χάσει τα χέρια στις τσέπες του μπλε βελούδινου παλτού του και στεκόταν στο τελευταίο σκαλοπάτι. Δάκρυσαν τα μάτια μου. Μα η Σαφινάζ δεν έπηνε ποτέ κάστανα! Και η Μαύρη ήταν μια ιδιότροπη γάτα που δεν το κουνούσε από το περβάζι του παράθυρου με το κουτί του ραψίματος. Ο μπαμπάς μου θα κατέβαινε από το τελευταίο σκαλοπάτι και θα τον κατάπινε η ομίχλη.

Μολονότι γνώριζα ότι δεν του άρεσε καθόλου αυτή η συμπεριφορά, χτύπησα κάτω το πόδι μου.

Συνοφρυώθηκε.

«Μητέρα, πηγαίνετε, σας παρακαλώ. Βλέπεις τι γίνεται...»

Προσπάθησα να συγκρατήσω τα δάκρυά μου. Άρχισε να τρέχει η μύτη μου. Η φωνή μου βγήκε τρεμουλιαστή:

«Τι δουλειά έχεις να κάνεις, μπαμπά; Θα παίξεις τάβλι στην αγορά;»

«Όχι, Μελαϊκέ μου. Έχω δουλειά απόψε. Και εμείς το τάβλι το λέμε “τάβλα”».

«Μείνε μαζί μας!»

Εκείνο το βράδυ οι γονείς μου δε θα συναντιούνταν με τους φίλους τους. Όταν γύρισα το μεσημέρι από το σχολείο η μαμά μου μιλούσε στο τηλέφωνο με τη μητέρα της:

«Ο Ορχάν θα αφήσει τη Μελικέ στη Σαφινάξ χανούμ. Εγώ θα πάρω τον Τζεμ και θα έρθω σ’ εσάς. Θα μείνω και το βράδυ».

Η μαμά θα έμενε με τον αδερφό μου· ο μπαμπάς γιατί δεν έμενε μαζί μας;

«Τι σου συμβαίνει, μικρούλα μου Μελικέ; Κλαις; Μα εσύ δε χαϊρόσουν που θα ερχόσουν στη γιαγιά; Κι είχες, μάλιστα, μαζέψει μόνη σου τα πράγματά σου μόλις γύρισες από το σχολείο!»

Ο μπαμπάς δε γονάτισε· έσκυψε μονάχα για να δει το πρόσωπό μου.

Ξεροκατάπια. Πάγωσαν τα δάκρυα στα ματοτσίνορά μου.

«Ορχάν, το παιδί έχει δίκιο. Μη φεύγεις, μείνε μαζί μας απόψε. Ο καιρός είναι πολύ κακός».

Σήκωσα το κεφάλι και κοίταξα γεμάτη περιέργεια τη γιαγιά. Μια γραμμή είχε εμφανιστεί ανάμεσα στα λεπτά της φρύδια. Το καλυμμένο με καπέλο κεφάλι της στεκόταν πάνω στον ψηλό λαιμό της σαν βάζο μεγάλης αξίας. Ο μπαμπάς, όπως έκανε πάντα όταν κάτι τον στενοχωρούσε, πέρασε τα κοντά του δάχτυλα ανάμεσα από τα μπουκλωτά μαλλιά του. Δε φορούσε μπερέ. Μα αυτός δε μας έλεγε ότι ο άνθρωπος κρυώνει πιο πολύ από το κεφάλι, διότι φεύγει η θερμοκρασία του σώματος από τα αυτιά, και γι’ αυτό όλο τον χειμώνα μάς έστελνε στο σχολείο με σκούφους που κάλυπταν τα αυτιά;

«Μητέρα, μην αρχίζεις κι εσύ τώρα, να χαρείς. Θα σχολάσουν και οι βαρκάρηδες τώρα· τουλάχιστον να προλάβω το τρόλεϊ».

Δύο νιφάδες έπεσαν στο κεφάλι του· μέσα στις μαύρες μπούκλες του έγιναν αστέρια κι έλιωσαν. Ξέχασα αμέσως τη στενοχώρια μου. Τράβηξα από τα γάντια της Σαφινάξ τα κατακόκκινα χέρια μου που έκρυβα από τον μπαμπά και τα σήκωσα στον αέρα.

«Χιονίζει! Γιαγιά, μπαμπά, χιονίζει! Κοιτάξτε, κοιτάξτε!»

Σταμάτησαν να μιλάνε και με κοίταξαν. Γέλασα.

«Τη Δευτέρα τα σχολεία θα είναι κλειστά, έτσι δεν είναι;»

«Θα κλείσουν αν το στρώσει».

«Ας το στρώσει, Θεέ μου, ας το στρώσει, ας το στρώσει, ας το στρώσει! Σε ικετεύω, Θεούλη μου!»

Χοροπηδώντας γύρω από τον εαυτό μου έκανα μια στροφή.

«Δεν μπορώ να καταλάβω από πού τα μαθαίνει αυτά τα “Θεέ μου” αυτό το παιδί. Αφού στο σπίτι δε λέμε λέξη ούτε για πίστη ούτε για θρησκεία!»

Σώπασα αμέσως, έκανα πίσω δυο βήματα και ακούμπησα την πλάτη μου στον τοίχο του σχολείου.

Η Σαφινάζ σήκωσε στον αέρα το λεπτό της σαγόνι. Κάτω από το διαφανές δέρμα της που πρόβαλλε από τον γούνινο γιακά του παλτού της φάνηκαν οι λεπτές, γαλάζιες φλέβες του λαιμού της. Στα κοντά μαλλιά της που ξέφευγαν κάτω από το καπέλο της μπλέκονταν νιφάδες χιονιού.

«Ακουσέ με, Ορχάν. Αυτές τις μέρες να είστε λιγάκι προσεκτικοί. Με ακούς;»

«Εντάξει, μανούλα μου. Μην ανησυχείς».

«Ακουσέ με καλά. Εσύ κάτι σκαρώνεις. Πού είναι η γυναίκα σου απόψε;»

«Μητέρα, έχουμε παγώσει. Αν δε λυπάσαι εμένα, λυπήσου τη Μελικέ».

«Η Μελικέ είναι υγιές παιδί, δε θα πάθει τίποτε από δυο νιφάδες. Για πες μου λοιπόν εσύ, τι δουλειά είναι αυτή που ετοιμάζεις; Πού είναι η Γκιουλμπαχάρ απόψε;»

Για να νομίσουν ότι δεν τους άκουγα, έπιανα νιφάδες με τη γλώσσα μπροστά από τον τοίχο του σχολείου. Η ομίχλη δεν είχε σβήσει μονάχα την εικόνα της πόλης, αλλά και τους ήχους της. Από τον κήπο του απέναντι τριανταφυλλί αρχοντικού ερχόταν μονάχα το γουργουρητό του κόκορα με το κόκκινο λειρί που είχε καταφύγει στο κοτέτσι μαζί με τις κότες. Όταν η Σαφινάζ έκανε την ίδια ερώτηση για μια ακόμα φορά, δεν κρατή-

θηκα και φώναξα από την άκρη του τοίχου: «Η μαμά μου είναι απόψε με τη γιαγιά και τον παππού. Είναι στο σπίτι στο Χάρμπιγε. Θα μείνουν εκεί με τον Τζεμ».

Όταν είδα να σηκώνεται το αριστερό φρύδι της γιαγιάς, σκοτείνιασα. Ο μπαμπάς κατσούφιασε. Ήμουν κακό παιδί. Βούρκωσαν πάλι τα μάτια μου. Μακάρι να μην είχα μιλήσει. Μακάρι να είχα πάει κι εγώ μαζί με τον Τζεμ και τη μαμά. Τώρα στο τεράστιο και φωτεινό διαμέρισμα θα κάθονται στο τραπέζι, θα τρώνε κοτόπουλο στον φούρνο, πιλάφι με σταφίδες και κομπόστα μήλου. Ενώ εμείς εδώ κοντεύουμε να γίνουμε βορά της ομίχλης. Κι αν έλεγα στον μπαμπά να με πάει στο Χάρμπιγε; Όχι, δε γίνεται. Θα στενοχωριόταν η Σαφινάζ. Ο Τζεμ ήταν εγγονός της μαμάς της μαμάς μου, ενώ εγώ εγγονή της Σαφινάζ. Έτσι μας είχανε μάθει από πολύ μικρή ηλικία. Η απόγνωση σαν καπνός γέμισε τους πνεύμονές μου, με δυσκολία συγκράτησα τους λυγμούς μου.

«Λοιπόν, γεια σας», είπε ο μπαμπάς γυρίζοντας ξαφνικά προς το μέρος μας. «Αύριο το απόγευμα θα περάσω να πάρω τη Μελικέ. Αν χρειάζεσαι κάτι, τηλεφώνησε να το φέρω όταν έρθω. Γι' αυτό, άλλωστε, βάλαμε το τηλέφωνο στο σπίτι σου».

Έκανε στροφή προτού προλάβουμε να αντιδράσουμε, έβαλε τα χέρια στις τσέπες και κατέβηκε τα σκαλοπάτια χοροπηδηχτά. Εκεί που τελείωνε ο τοίχος του σχολείου τον έφαγε η ομίχλη. Η εικόνα του μπαμπά να χάνεται μου προκάλεσε ένα μεγάλο κενό στο στομάχι.

Η Σαφινάζ κράτησε το χέρι μου, γυρίσαμε και προχωρήσαμε προς το κέντρο της μικρής πλατείας, το μόνο μέρος που μας είχε αφήσει η ομίχλη. Οι νιφάδες χτυπούσαν στο πρόσωπό μου, έμπαιναν στα μάτια μου, σκάλωναν στις βλεφαρίδες μου. Το κενό στο στομάχι άρχισε να με πονάει. Για να περάσει, κατέφυγα στη φαντασία μου. Αν τη Δευτέρα έκλειναν τα σχολεία ίσως να ερχόμασταν πάλι εδώ με τον Τζεμ και να γλιστρούσαμε στο χιόνι της κατηφοριάς πάνω σε χαρτόνια.

Είχε τόσο ερημιά, τόσο ησυχία τριγύρω, που το τριξίμο που

έκαναν οι μπότες της Σαφινάζ όταν πατούσαν το χιόνι αντηχούσε στους τοίχους των παλιών σπιτιών. Ακόμα και οι γάτες είχαν κρυφτεί κάπου, τα πουλιά είχαν σωπάσει. Κάτω από τα πόδια μας οι μεγάλες, τραχιές αλλά παρ' όλα αυτά χαριτωμένες πέτρες άστραφταν σαν να τις είχαν γυαλίσει. Όταν είδα ένα αγόρι της ηλικίας μου να εμφανίζεται στο παράθυρο και να χάνεται αστραπιαία, για μια στιγμή πίστεψα πως στον κόσμο αυτό δεν έμεινε άλλος από εμένα και τη Σαφινάζ. Ο κόσμος ήταν σαν μια σφαίρα γεμάτη νερό που όταν την κουνούσες έπεφτε χιόνι. Ένας κόσμος που αποτελούνταν από μια μικρούτσικη πλατεία. Και στη μέση της εμείς οι δύο: Η Σαφινάζ και η Μελικέ Κουτσί.

Όταν φτάσαμε μπροστά στην πόρτα της Κόκκινης Εκκλησίας, η Σαφινάζ σταμάτησε. Η κρυμμένη κάτω από το αγιόκλημα πόρτα άνοιξε από μόνη της. Πιασμένες χέρι χέρι βυθιστήκαμε σ' έναν κόσμο που μύριζε θυμίαμα.

Το εσωτερικό μου κενό το γέμισε αμέσως η φλόγα των κεριών.

«Ο έρωτας είναι μια πόρτα.
Δεν ξέρεις πού οδηγεί,
όμως και πάλι τη διαβαίνεις».

Ένα ζεστό απόγευμα του καλοκαιριού μια Τουρκάλα κι ένας Έλληνας συναντιούνται για πρώτη φορά στο Φανάρι. Η ιερή συνοικία έχει ιδιαίτερη θέση στην καρδιά της Μελικέ, αφού είναι γεμάτη αναμνήσεις από τα παιδικά της χρόνια. Και σκέφτεται ότι είναι καθαρά τυχαίο που ο νεαρός Πέτρος διάλεξε την Παναγία Μουχλιώτισσα, την αγαπημένη της εκκλησία, για το πρώτο ραντεβού τους.

Κάθε άλλο παρά τυχαίο ήταν. Γιατί όταν ο Πέτρος μπει στη ζωή της, σκοτεινά μυστικά από το παρελθόν της οικογένειας της Μελικέ θα αρχίσουν να αποκαλύπτονται ένα ένα. Και η κοπέλα θα αναγκαστεί να ξεκινήσει ένα ταξίδι που απέφευγε σε όλη της τη ζωή.

Το *Κόκκινο καλοκαίρι* είναι μια ιστορία αγάπης,
πάθους και μυστικών που κρύβονται ανάμεσα στα παλιά τείχη
της Κωνσταντινούπολης, μέσα στις βυζαντινές πύλες,
στους κήπους των αρχοντικών στα Πριγκιπωνήσια. Είναι
μια ιστορία χωρισμού και ανάμωσης, μια ιστορία για πατεράδες
και κόρες, για άντρες και γυναίκες, για διαιρεμένες πατρίδες.

Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ
www.psichogios.gr

ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ: 19378

Ε Σ Ε Ι Σ Κ Ι Ε Μ Ε Ι Σ Π Α Ν Τ Α Σ ' Ε Π Α Φ Η